

Trans kønnet vestit person mand kvinde

AMNESTY
INTERNATIONAL

Transordbog

Ordbog

En introduktion til korrekt brug af
betegnelser og tiltaler i forbindelse
med transkønnethed.

**Stop krænkelserne af
transkønnedes rettigheder**
#sygtsystem

At miskønne Begreb, hvor der benyttes de forkerte pronomener om en person, typisk en *transkønnet* person. Et eksempel kan være, at en transkvinde i en artikel i medierne omtales som "han". Engelsk udtryk "misgendering".

Binær kønsforståelse Forståelse af, at kønnet består af to uafhængige og modsatte former af henholdsvis femininitet og maskulinitet. Hvad angår den binære kønsforståelse antages der, at der kun findes to former for *kønsidentitet og kønsudtryk*; mand og kvinde (for børn: dreng og pige) eller femininitet og maskulinitet. Denne kønsforståelse er meget fastlåst, og der er ikke plads til flere end to former; der er ingen gråzoner mellem de to, og en person kan kun være enten det ene eller det andet – ikke begge, hverken-eller eller noget mellem de to. Det modsatte af en binær kønsforståelse er en *non-binær kønsforståelse*. Kommer af det engelske udtryk "gender binary".

Ciskønnet Person, hvis *oplevede køn og kønsudtryk* svarer overens med det køn, personen blev tildelt ved fødslen. Mange vil samtidig leve op til de sociale forventninger knyttet til deres køn, mens nogle vil forholde sig kritisk til disse forventninger. Ciskønnet kan betegnes som det modsatte af transkønnet. Kommer af det engelske udtryk "cisgender".

Køns

betegnelse

dysfori

identitet

korrektion

køns

markør

neutral

rolle

udtryk

Cisnormativitet Social norm og institutionaliseret antagelse om, at alle mennesker er *ciskønnede*. Et sådan normsæt marginaliserer personer, der ikke er eller ikke identificerer sig som ciskønnede. Man antager, at en person enten er mand eller kvinde, og derved marginaliserer man personer, som ikke er ciskønnede. Personer, der ikke er ciskønnede, udtrykker ikke nødvendigvis en kønsidentitet, som stemmer overens med den binære kønsopfattelse.

Gender Engelsk ord for *køn*, der betegner en persons oplevelse og følelse af sit køn, og hvordan det opfattes af andre. Det eng. ord "sex" bruges om det køn, en person blev tildelt ved fødslen.

Heteronormativitet Den ofte ubevidste antagelse om, at det eneste rigtige og normale for kvinder er at forelske sig i og leve sammen med en mand og vice versa. At man bør rette sig efter nogle sociale regler for, hvad der er kvindeligt og mandligt, og at alt andet er unormalt. For mange virker denne opfattelse som en selvfølge og som noget, man ikke har taget aktivt stilling til eller er bevidst om.

Juridisk køn Det køn, en person har i forhold til lovgivning og administration, og som er anført i CPR – Det Centrale Personregister.

Køn En persons køn forstås som et *biologisk køn*, et *oplevet køn* og et *udtrykt køn*. På engelsk findes to ord for køn: “*Sex*” for biologisk køn og “*gender*” for *socialt køn*. På dansk har vi kun et ord, “køn”, der bruges i begge sammenhænge og som forstavelse for eksempel i *kønsidentitet*.

Kønsidentitet Et begreb, der refererer til den måde, en person opfatter og identificerer sit køn på. Følelsen af at være transperson, kvinde eller mand, er ikke nødvendigvis statisk, men kan være flydende og variere i intensitet igennem ens liv. Ciskønnede oplever en sammenhæng mellem deres medfødte køn, deres kønsidentitet og de samfundsskabte kønsroller – herunder forventninger til maskuline og feminine kønsudtryk. Transpersoner bryder disse binære kønsforestillinger og tvinger os til at erkende, at de antagelser, vi har om køn, ikke er universelle eller almengyldige.

Kønskorrigerende operation Operative indgreb for at tilpasse den *transkønnedes* eller den *interkønnedes* krop, så den i størst mulig udstrækning svarer til personens *oplevede køn*. Ikke alle transkønnede ønsker kønskorrigerende behandling. Mange ønsker f.eks. hormonbehandling, der kan udvikle køns-karakteristika, der stemmer bedre overens med personens *oplevede køn*.

LGBTI Lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex. Dansk: Lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede, intersex. Den engelske forkortelse anvendes også på dansk. Denne forkortelse er den mest anvendte af Amnesty. Der kan forekomme andre forkortelser, hvor flere bogstaver er inkluderet for andre grupper.

Tildelt køn Refererer til en persons fysiologiske køn givet ved fødslen. Dette afgøres på baggrund af barnets genitalier. Enkelte børn fødes med variation i de fysiske køns karakteristika, for eksempel intersex.

Transperson, transkønnet Individet, hvis kønsudtryk og/eller kønsidentitet er forskelligt fra konventionelle forventninger, baseret på det køn, som disse personer blev tildelt ved fødslen. En transkønnet kvinde er en kvinde, der blev tildelt det "mandlige" køn ved fødslen, men har en kvindelig kønsidentitet. En transkønnet mand er en mand, der blev tildelt det "kvindelige" køn ved fødslen, men har en mandlig kønsidentitet. Ikke alle transkønnede personer identificerer sig som mand eller kvinde; "transpersoner/transkønnet" er et begreb, der inkluderer personer af mere end blot to køn såvel som individer, der identificerer sig som mere end ét køn eller intet køn overhovedet. Transkønnede kan vælge at undergå nogle eller alle former for kønskorrigerende behandling. Andre vælger ikke at undergå nogen former for kønskorrigerende behandling.

Transkvinde Person med kvindelig kønsidentitet, som ved fødslen blev tildelt mandligt køn. Foretrækker som regel at blive omtalt i hunkøn. Omtales også med forkortelsen MtK (mand-til-kvinde) eller MTF (Male-to-Female).

Transmand Person med mandlig kønsidentitet, som ved fødslen blev tildelt kvindeligt køn. Foretrækker som regel at blive omtalt i hankøn. Omtales også med forkortelsen KtM (kvinde-til-mand) eller FTM (Female-to-Male).

Transseksuel Individuer eller personer, hvis kønsudtryk og/eller kønsidentitet afviger fra konventionelle forventninger, baseret på det køn, som disse personer blev tildelt ved fødslen. Transseksuelle ønsker at undergå, har undergået eller er i gang med at få udført kønskorrigerende behandling. Transseksualisme står i Danmark på listen over mentale og psykiske lidelser. Mange transkønnede bryder sig ikke om ordet transseksuel, da det kan virke stødende. Brug derfor transkønnet eller transpersoner i stedet for.

Transvestit Beskriver en person, der af og til, men ikke altid bærer tøj, der oftest associeres med et andet køn end det ved fødslen tildelte køn.

Udtrykt køn Måden at vise sit *køn*, f.eks. ved valg af tøj, frisure, evt. makeup, bevægelser, interesser, aktiviteter m.v.

Godt sprog

#transrettighederne

Danske transkønnede skal igennem ydmygende udredninger og langvarige behandlingsforløb for at få adgang til hormonbehandling og operationer. Forløbene kan tage flere år – og kan kun foregå på Rigshospitalet i København. Det danske sundhedssystem ser transkønnethed som en psykisk sygdom, og transkønnethed står stadig på Sundhedsstyrelsens diagnosefortegnelse over psykiske sygdomme. Det kan du være med til at ændre!

Transkønnede og transkønnedes rettigheder kan være et komplekst emne at forstå. Det er derfor vigtigt at bruge korrekt sprog, så man undgår misforståelser og stødende sprogbrug. Der er herunder lavet en liste, der kan hjælpe, når man skal tale om emnet.

GODT SPROG OG DÅRLIGT SPROG

Transkønnede/transpersoner

Dette er den korrekte måde at omtale personer, der er transkønnede.

Transseksuelle/transseksualitet

For mange transkønnede er brugen af ordet transseksuel med til at dreje debatten over på seksuelle præferencer i stedet for identitet. Derfor foretrækker langt størstedelen at bruge: Transkønnede/transpersoner/transkønnethed.

Skifte køn

Undgå at bruge sætninger som: “Når transkønnede ønsker at skifte køn”. Det får det til at lyde som om, der kun er to køn, og at man altid skifter fra det ene køn til det andet. I stedet kan man sige: “Når transkønnede ønsker behandling i form af hormoner eller operation.”

**Transkønnede behandles som psykisk syge/
transkønnede er ikke psykisk syge**

Disse to vendinger er med til at stigmatisere de personer, der er psykisk syge. Den korrekte måde at tale om det er: “Transkønnethed er ikke en psykisk sygdom /transkønnethed bliver set som en psykisk sygdom.”

At miskønne

Det kan virke stødende for transpersoner, at de bliver omtalt med forkerte stedord. For eksempel hvis en transmand bliver omtalt som ‘hun’, eller en transkvinde bliver omtalt som ‘han’. Hvis du skal tale om en specifik person, så brug deres navn. Hvis du skal skrive en artikel eller tale om emnet, så vær sikker på, at du har styr på de rigtige stedord.

En anden udbredt måde at miskønne på er ved at bruge: Biologisk/fysisk/medfødt køn eller født som mand/kvinde, når man taler om emnet. Brug i stedet: Tildelt køn eller tildelt det mandlige/kvindelige køn.

**Stop krænkelserne af
transkønnedes rettigheder
#sygtsystem**